

Силабус курсу
Онiричні мотиви у фольклорi та лiтературi

Ступiнь вищої освiти – доктор фiлософiї (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманiтарнi науки
Спецiальнiсть: 035 Фiлологiя
Освiтньо-наукова програма «Фiлологiя»
Рiк пiдготовки – 2, семестр – 4
Компонент освiтньої програми: вибiркова дисциплiна
Кiлькiсть кредитiв – 5
Днi занять: за розкладом, ауд. 87
Консультацiї: за розкладом, ауд. 87
Мова викладання: українська

Керiвник курсу

ПiП доктор фiлологiчних наук, професор Куца Ольга Павлiвна,
доктор фiлологiчних наук, доцент Лабашук Оксана Василiвна

Контактна iнформацiя larkutsa@ukr.net +38 097 432 50 80
lov081168@tnpu.edu.ua

Опис дисциплiни

Актуальнiсть вивчення дисциплiни «Онiричні мотиви у фольклорi та лiтературi» зумовлена посиленням заiкавлення тими аспектами антропологiчного кола проблем, якi спрямованi у свiтоглядно-психологiчну площину. До таких аспектiв належить онiрична парадигма художнiх творiв I.Франка. Онiричнi мотиви у творчостi письменника становлять своєрiдну художню систему увиразнення психiчних факторiв прихованих iсторiй життя персонажiв, мiстичного бачення майбутнiх подiй, дешифрування подiй уже пережитих, художньої панорами мiстичного простору тощо. Навчальна дисциплiна покликана сформувати у здобувачiв систему знань про концептуальнi напрацювання сучасних учених у царинi онiрокритики, про поетику художнього онейросу, найперше про джерела та основнi мотиви сновiзiйного Франкового дискурсу, про зв'язок сновiзiйного матерiалу iз еволюцiєю стилю I.Франка. У процесi вивчення дисциплiни здобувачi матимуть можливiсть аналізувати онiричнi образи, художнi онiропростори, iнтерпретувати змiстове навантаження мiфологем сну у художньому творi

Навчальний контент

Год. (лек. /сем. сам. роб)	Теми	Результати навчання	Завдання
6/4/8	Тема 1. Поняття про онiричний фольклор. Наративнi жанри про сновидiння	Знати основнi класичнi та новiтнi фiлологiчнi концепцiї, фундаментальнi працi конкретної фiлологiчної спецiалiзацiї, глибоко розумiти теоретичнi й практичнi проблеми в галузi дослiдження. Характеризувати поняття про онiричний фольклор. Розрiзняти наративнi та	Лекцiя, дискусiя, постановка й обговорення проблемних запитань,

		ненаративні тексти про сновидіння. Описувати парадигму наративних жанрів фольклору про сновидіння.	виконання творчих і самостійних завдань.
4/6/8	Тема 2. Символіка сновидінь в українському фольклорі. Ненаративний фольклор про сновидіння.	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. Знати найбільш розповсюджені концепти-символи сновидінь, аналізувати їх значення в контексті фольклорної картини світу. Характеризувати типологію ненаративних жанрів фольклору про сновидіння.	Лекція, дискусія, самостійна робота з навчальною та науковою літературою та інтернет-джерелами.
2/2/8	Тема 3. Художнє сновидіння як «формула» художнього мислення.	Знати специфіку, а звідси – мету і завдання навчальної дисципліни, її термінологічну і понятійно-категоріальну структуру; теоретичні засади питань, що розглядатимуться у процесі вивчення. Інтерпретувати особливості оніричних образів.	Питання
2/2/8	Тема 4. Інтерпретація сновидінь у фольклористичній спадщині І. Франка.	Аналізувати підходи Франка-ученого до тлумачення снів у творах усної народної творчості, зокрема тих її прозових жанрах, що більшою чи меншою мірою лягли в основу аналізованих творів Франка-прозаїка. Залучити до побіжного аналізу поетичні («Каменярі», «Чого являєшся мені у сні?»), драматичні («Сон князя Святослава»), переклади («Який же сон важкий!» В.Соловйова твори із сновізієюю тематикою.	Питання Презентація
2/2/8	Тема 5. Оніричний дискурс Івана Франка: прийоми відтворення сонних візій.	Засвоїти специфіку Франкового відтворення внутрішнього світу персонажів у кризових ситуаціях, спонукати до духових переворотів, до найскладнішого вибору у моменти «боротьби внутрішньої» (С.Єфремов). Вміти аналізувати сні Євгенія Рафаловича та Василя Півторака у призмі засобів психологізму.	Проблемні завдання
2/2/8	Тема 6. Специфіка сновізії Франкових персонажів.	Аналізувати сні як засоби художнього проникнення у найпотаємніші закутки душі персонажів (Мирослави, Гандзі), вміти пов'язувати фрагменти сновидіння у різножанрових творах з емоційними переживаннями героя. Характеризувати сні з позитивною семантикою.	Питання
2/2/8	Тема 7. Проблематика і засоби психологізації у новелі-притчі І. Франка «Терен у нозі».	Аналізувати спектр чинників, які впливають на сновидіння Миколи Кучеранюка, під кутом зору вражень від пережитого. Простежувати, яким способом суспільні та моральні чинники впливають на характер сновидіння головного персонажа новели-притчі «Терен у нозі». Тлумачити основні положення статті І.Франка «Людові вірування на Підгір'ю».	Питання Проблемні завдання
2/2/8	Тема 8. Хронотоп, проблематика і засоби психологізації у романі	Вміти аналізувати сновізієвий хронотоп роману «Основи суспільності», пояснювати крізь призму психологізму трансформацію спогадів Олімпії у	Питання

	«Основи суспільності».	сон, характеризувати специфіку світосприйняття головної героїні. Вміти окреслювати причини змінного настрою Олімпії, вмотивувати її вчинки, акцентувати на найяскравіших епізодах власного життя.	
2/2/8	Тема 9. Оніричний час і простір у повісті «Воя констриктор».	Вміти пояснювати поліфункціональність епізоду сну у творі як форми художньої розповіді, інтерпретувати організацію часу і простору за законами сновидінь. Аналізувати функцію позафункціональних структур у творі І.Франка	Питання Презентація
2/2/6	Тема 10. Оніризм як стратегія інтерпретації часопростору у романі «Перехресні стежки»	Вміти аналізувати опозицію «сон-дійсність», виділяти із реальної розповіді елементи умовності, зясовувати майстерність їх вплетення у художню тканину твору. Пояснювати принципи організації художнього часу.	Питання Презентація
2/2/6	Тема 11. Сновидіння у контексті часопростору у романі «Основи суспільності»	Вміти аналізувати домінантні образи та їх значення для розкриття ідейно-художнього змісту твору. Охарактеризувати хронотоп свідомості головної героїні, роль таємничих образів у творенні цього хронотопу.	Проблемні завдання
2/2/6	Тема 12. Казково-фантастичні візії в оповіданні «Під оборогом»	Вміти аналізувати риси «незвичайної дитини» та художні засоби творення незвичайності. Акцентувати на взаєминах головного персонажа (Мирон) з природою. Зясувати роль уяви в окресленні ідейно-художнього змісту твору.	Питання Проблемні завдання
	Всього: 30/30/90		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 4	Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською мовою з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 6	Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.
ФК 7	Здатність до літературознавчої діяльності в науково-інноваційній сфері.
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
	Програмні результати навчання

ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.
ПРН 4	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.
ПРН 10	Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).
ПРН 12	Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ассман А. Простори спогаду: форми та трансформації культурної пам'яті. К.: Ніка-Центр, 2014. 437 с.
2. Баняс В., Баняс Н. Сон у літературі романтизму. *Наукові записки Харківського національного педагогічного ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія «Літературознавство»*. Вип. 1 (77). Ч. 1. К., 2014. С. 18–30.
3. Баняс В., Баняс Н. Міф та оніризм у літературі романтизму. *Мандрівець: всеукр. наук. журнал*. Тернопіль, 2015. № 1. С.12–16.
4. Бахтин М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. *Вопросы литературы и эстетики*. М. : Худ. лит., 1975. С. 234–407.
5. Башляр Г. Избранное : Поэтика пространства. М. : РОССПЭН, 2004. 373 с.
6. Бідюк О. Символіка сновидінь у структурі художнього тексту : психоаналітичний аспект. *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство*. Вип. XVII. Рівне, 2007. 226 с.
7. Випасняк Н. Сновидіння як структурний елемент у поетичній творчості Адама Міцкевича (на прикладі вірша «Снилася зима»). *Проблеми слов'янознавства*. Львів, 2000. Вип. 51. С. 297–300.
8. Ворок Х. Повість Івана Франка «Для домашнього огнища»: онейричний аспект дослідження *Питання літературознавства*. Чернівці: Рута, 2006. Вип. 71. С. 11–19.
9. Ворок Х. Функції сновидінь у романі Івана Франка «Основи суспільності» *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство: зб. наук. праць*. Рівне: РДГУ, 2007. Вип. XVII. С. 82–90.
10. Ворок Х. Поетика художнього онейросу у «суспільно-психологічній студії» Івана Франка «На дні». *Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство: зб. наук. праць*. Рівне: РДГУ, 2008. Вип. XVIII. С. 145–155.
11. Ворок Х. Іван Франко – дослідник сновидінь. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2008. Вип. 44. Ч. 1. С. 255–263.

- 12.Ворок Х. Сюжетно-композиційна функція сновидінь у прозі Івана Франка. *Українське літературознавство*. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2014. Вип. 78. С. 114–125.
- 13.Ворок Х. Сон як природний та культурний феномен, його роль у художній літературі. *Spheres of culture*. Lublin, 2015. Vol. X. С. 179–188.
- 14.Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886). К. : Критика, 2006. 632 с.
- 15.Гром'як Р. Повість І. Франка «Перехресні стежки» у світлі його праці «Із секретів поетичної творчості». *Українське літературознавство*. Іван Франко. Статті і матеріали. Вип. 7. 1969. С. 99–103.
- 16.Піхманець Р. Психологія художньої творчості. К. : Наук. думка, 1991. 163 с.
- 17.Сновиди: Сни українських письменників / упоряд. Т. Малкович. К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. 416 с.
- 18.Степанов А. Сон Святослава и «синее вино» в «Слове о полку Игореве». *Слово о полку Игореве*. М. : Наука, 1978. С. 148–151.
- 19.Фенько Н. Картини сновидінь в українській прозі другої половини ХІХ–ХХ століть. Кіровоград : РВВ КДПУ, 2014. 148 с.
- 20.Флоренський П. Иконостас [Електронний ресурс]. Режим доступу до кн. : http://royallib.ru/book/florenskiy_pavel/ikonostas.html
- 21.Франко І. Галицько-руські народні приповідки. Львів, 1909. 300 с.
- 22.Франко І. Зібрання творів : у 50 т. К. : Наук. думка, 1976–1986.
- 23.Франко І. Додаткові томи до Зібр. тв. : у 50-ти томах. Т. 51–54. К. : Наук. думка, 2008-2010.
- 24.Фрейд З. Толкование сновидений. К., 1991. 384 с.
- 25.Фройд З. Поет і фантазування. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.* Львів : Літопис, 1996. С. 85–90.
- 26.Хороб С. Моделі оніричного простору в системі художнього мислення Франка-драматурга. *Іван Франко : дух, наука, думка, воля*. Львів, 2008. С. 556–561.
- 27.Швець А. Художня функціональність кольоративів у прозі Івана Франка. *Дивослово*. 2006. № 6. С. 54–58.
- 28.Шупта-В'язовська О. Художнє сновидіння як тип художнього мислення. *Сучасні літературознавчі студії*. Вип. 1. Онірична парадигма світової літератури. К. : Вид. центр КНЛУ, 2004. С. 161–166.
- 29.Юнг К. Г. Воспоминания, сновидения, размышления. М. : ООО «Изд-во АСТ-ЛТД», Львов : «Инициатива», 1998. 480 с.

Інтернет-ресурси:

<https://www.i-franko.name/>

<http://relig-library.pstu.ru/modules.php?name=862>

http://www.koloristika.kiev.ua/t_pvk.php.

<http://www.readera.org/article/semantyeka-sniv-u-povisti-kristye-volf-kassandra-10182836.html>

http://royallib.ru/book/veyn_aleksandr/son_tayni_i_paradoksi.html

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	6
Тема 2	6
Тема 3	6
Тема 4	6
Тема 5	6
Тема 6	6
Тема 7	6
Тема 8	6
Тема 9	6
Тема 10	6
Тема 12	5
Тема 12	5
ІНДЗ (есе)	10
Підсумковий контроль	20

До Силабусу також додано такі матеріали:

Навчально-методичний комплекс:

- а) лекційний матеріал,
- б) плани практичних занять,
- в) тематика ІНДЗ,
- г) завдання для підсумкового контролю.